

pastoralno polje (Mondin, Pique), osobito u političku teologiju. Ukoliko se zadržava na pastoralnom terenu, više se bavi nekim posebnim aspektima pastoralke (teorija-praksa, samostalnost-interdisciplinarnost) nego njezinom cjelovitosti.

Od brojnih priručnika za pastirsko bogoslovlje Spiazzi spominje samo dva: »Teologia de la acción pastoral« od Fl. Samanese i U. Carretera, te još poznato kolektivno djelo »Handbuch der Pastoraltheologie« (ovo posljednje samo u bilješci 40, na str. 494). Sasvim se općenito spominje »Collana Manuali di Pastorale«, što je izdaje Marietti (Torino).

U drugom dijelu svog sastava Spiazzi se zaustavlja na nekim svojim starijim mislima i knjigama (koje, doduše, uzete skupa, ipak čine jednu pastoralnu panoramu). Previše ih citira i prepričava u dugim izvodima, premda su već prilično zastarjele (i sam ih naziva »un ormai lontano tentativo«, 499). Naslovi, što ih usput spominje, pretežno su starijeg datuma. Sve njemu drage misli zapravo su zbirka »općih mjesta« iz pastoralala i o pastoralu.

Pisac nam citira i obilje definicija pastirskog bogoslovlja, koje potječu od raznih auktora talijanskog i francuskog jezika. Razloga za te citate ne vidimo, ali se možemo složiti s piscem da nema jedinstvene definicije praktične teologije kao ni jednoga konciznog a sveobuhvatnog pastoralnog priručnika (500).

U III dijelu Spiazzi postavlja neka načela za izradu pastoralnih udžbenika:

1. Prema zahtjevima II vatik. sabora pastoralno nastojanje mora prožimati čitavu teologiju (Optatum totius, 4, 11, 12, 14—16).

2. Potrebna je veća jedinstvenost sadržaja (objectum materiale) i strukture udžbenika (obj. formale).

3. Pastoral je znanost ne samo vještina. Ne smijemo ga stoga pustiti uskom pragmatizmu.

4. Preporučuje se klasična razdioba na tri temeljna pastoralna čina: ministerium verbi, regiminis et sacramentorum.

5. Naglasuje se povezanost s ostalim teološkim disciplinama kao

i važnost pomoćnih nauka uz upozorenje od opasnosti sociologizma.

6. Pastoralna teorija i praksa moraju voditi računa o suvremenim gibanjima, znakovima vremena i stvarnom položaju suvremenog čovjeka.

Spiazzi donosi i konkretni sadržaj jednog svestranog pastoralnog udžbenika. On bi se sastojao od četiri glavna dijela: 1) od osnova pastoralnog bogoslovlja (pastor. ekleziologija i sociologija, poimenistika); 2) didaktičke pastoralke (munus docendi) s kerigmatikom, katehетikom i homiletikom; 3) pastoralne hodegetike (munus regendi) sa psihologijom, pedagogijom i misiologijom; te 4) od sakramentalne pastoralke (munus sanctificandi), koja bi tretirala pastoralno liturgijsko djelovanje.

Ujedno pisac preporučuje posebne tečajeve i vježbe iz psihologije, pedagogije, sociologije, medicine i psihijatrije. Na kraju izražava želju za jednim »tipičnim« pastoralnim priručnikom, sastavljenim u timskom radu mnogih stručnjaka.

U svom konceptu pastoralke Spiazzi nije uopće našao mjesta za evanđeosku ideju služenja pastira. Pastoralni termini su mu zastarjeli, a postavljeni uvjeti preopćeniti. Nije nam dao pregled ni uzorak ni jednog suvremenog pastoralnog priručnika. Najbolji je u trećem dijelu svoga članka, u kojemu je pokušao, premda bez originalnosti, dati neke praktične preporuke za sastav pastoralnih priručnika.

Casopisu Seminarium smo zahvalni što je načeo i pozitivno postavio tako aktualno pitanje teoloških priručnika. Sad je na profesorima red da se odvaže na izradu bogoslovnih udžbenika, barem u obliku skripata.

Živan Bezić

P. WESS, Gemeindegkirche — Zukunft der Volkskirche. Der Lernweg einer Pfarrgemeinde. Herder Wien, Wollzeile. Wien 1976. 135 stranica.

Pitanje župske zajednice stoji danas u središtu diskusije. Mnogo

se raspravlja o tome kako bi trebala izgledati struktura Crkve u budućnosti da bi odgovarala potrebama vremena. Deset je godina prošlo od Drugog vatikanskog sabora koji je kao glavni cilj sebi postavio obnovu Crkve. Od tada je, istina, učinjeno mnogo u nastojanju da se pomogne obnovi Crkve. U mnogim su katoličkim zemljama (Austrija, Njemačka, Nizozemska i drugdje) održane čak i nacionalne sinode. Ali željenog uspjeha baš nije bilo toliko da bismo se mogli pohvaliti. Mnogi zaključci Drugog vatikanskog sabora i pojedinih nacionalnih i dijecezanskih sinoda ostadoše nažalost samo na papiru. U praksi se nije mnogo učinilo. Drugi vatikanski sabor se sporo sprovođi u djelo. Osjeća se dapače, nažalost, nazočnost onih u Crkvi koji kao da »bojkotiraju« i ne žele sprovesti zaključke Drugog vatikanskog sabora. Takvi se radije vraćaju u prošlost i inzistiraju na koncilima iz prošlosti braneći više slovo nego duh njihovih zaključaka.

S druge strane ima u Crkvi veoma radosnih pojava, pojava koje čovjeku ulijevaju hrabrosti i daju mu pouzdanje za bolju i sretniju budućnost naše Crkve. To su razni pokreti kao Focolari, Cursillo, karizmatski pokreti, grupe kršćana na razini obitelji, bazične zajednice i tako dalje. Mnoge takve zajednice nastoje Crkvi pomoći u njezinim naporima za istinskom obnovom. Te zajednice jako inzistiraju — i to im je zajedničko — na proživljelju vjeri u zajedništvu. Ljudi, obični vjernici krštenici sastaju se, zajedno mole, razmatraju, vrše karitativna djela. No nažalost takvi su pokreti još uvijek negdje na rubu normalnog crkvenog života. Nisu zahvatili veći broj vjernika. Oni jesu kvasac, ali takav da još ne može zahvatiti kršćanstvo kao takvo. Ta obnova »odozdo« u Crkvi ide sporo, što je i razumljivo. Ona pak obnova »odozgo« ide, tako nam se čini, još sporije. Ova obnova još nije dostigla bazu, kršćanski puk. Kršćanski je puk — to valjda ne treba dokazivati — veoma pasivan i prilično anoniman. Da bi dakle obnova u Crkvi bila što plodnija i što brža, treba joj pomoći na o-

badnije razine: i na razini obnove »odozdo« i na razini obnove »odozgo«.

Obnovu Crkve treba započeti i nastaviti u srcu kršćanskog puka. Tu župska zajednica ima veliku i nezamjenjivu ulogu. Župske zajednice moraju prve doživjeti obnovu. Svaki član župske zajednice mora se osobno i zrelo za vjeru odlučiti, pošto se za nju prethodno u zajedništvu (obitelj, kršćanska zajednica i to ona bazična) odgojio. U tu svrhu trebalo bi bolje iskoristiti svetu potvrdu i neke vrste katekumenat vjere. U župskim je zajednicama od neophodne važnosti iskustvo vjerničkog zajedništva. Samo u vjerničkom zajedništvu ljudi osobito oni mlađi mogu iskusiti, doživjeti i proživjeti vjeru. Samo u zajedništvu ljudi mogu naučiti vjerovati (ne samo u smislu vjerovati u neke istine, nego živjeti vjeru, steći povjerenje prema Bogu kao svome prijatelju i najdražem biću). Osobni susret s Bogom u bližnjemu i preko bližnjeg ovdje je neobično važan. A u tom vjerničkom odgoju, u tom vjerničkom zajedništvu, uloge se ne mogu dijeliti na kler s jedne strane i na puk s druge strane. Svi bi vjernici u takvom vjerničkom odgojiteljskom zajedništvu trebali biti zaposleni, »angažirani«. Samo bi tako nestalo one tragične podjele između klera i puka, između aktivnih i pasivnih kršćana koja tako ohromljuje život Crkve (iz uvođa u knjizi).

A upravo o takvoj obnovi kršćanskog puka na razini župskih zajednica govori Paul Wess u ovoj knjizi. On ne govori teoriju nego praksu. Sam je naime župnik i voditelj župske zajednice u Beču, Machstrasse. Inače je, ne budi suviše reći, veoma mlad (rođen 1936. god.) i dvostruki doktor. Ono što on u knjizi predlaže, sam je u svojoj župi ostvario i još uvijek pokušava ostvarivati. Posao evangelizacije i pokršćanjivanja ne može nikad biti svršen.

A. Rebić